

Zašto nam je potrebna autonomija Vojvodine?

1. Autonomija Vojvodine potrebna je i Vojvodini i Srbiji zato što je reč o istorijskoj pokrajini sa značajnim specifičnostima u pogledu građanske tradicije, nacionalnog sastava i privredne strukture, kao i radi predupređivanja mogućih revandikacionih teritorijalnih zahteva susednih zemalja prema njenim delovima - Bačkoj (Mađarska), Banatu (Rumunija) i Sremu (Hrvatska). U tom smislu, autonomija ima integrativno svojstvo, a s obzirom na to da su se građani i narodi Vojvodine već dva puta izjasnili da uđu u sastav Srbije ona objektivno suzbija i sve separatističke ideje.
2. Autonomija Vojvodine je potrebna da bi vlast bila bliža građanima i narodima Vojvodine i da bi se bolje uredili i zaštitili njihovi specifični interesi i stečena prava, a pre svega ljudska i nacionalna prava, to jest da bi oni potpuno doživljavali Srbiju kao svoju sopstvenu državnu zajednicu, koja deluje u njihovom najboljem interesu. Istorijska i savremena iskustva iz sveta upućuju na zaključak da su decentralizovane države stabilnije od centralizovanih, kada autonomni državni delovi nisu zasnovani isključivo na jednonacionalnom principu i kada su autonomije utemeljene na demokratskom predstavljanju i političkim i privrednim slobodama.
3. Regionalna autonomija- a takva je autonomija Vojvodine- kao srednji nivo svih oblika vlasti (zakonodavne, izvršne i sudske), tekovina je modernog, razvijenog sveta u koji Srbija želi da se uključi iz svojih temeljnih državnih interesa. U tom smislu bi revitalizacija autonomije Vojvodine bila neophodna Srbiji i na takozvanom evropskom putu. Ona bi se prirodno uklopila u politiku pridruživanja Srbije Evropskoj uniji.
4. Autonomija izvorno znači samostalno donošenje zakona (*auto nomos*), pa bi vraćanje Vojvodini zakonodavne vlasti u ustavom određenim oblastima i u određenom sistemskom okviru bilo neophodno, jer bez prava na samostalnu zakonsku regulaciju nadležnosti koje joj spadaju, ona i ne može biti autonomna u zbiljskom smislu. Bez zakonodavne funkcije i Skupština Vojvodine izabrana na zasebnim političkim izborima gubi pravni smisao i svodi se samo na jednu neodgovornu političku govornicu. Zakoni Srbije ne mogu na adekvatan i potpun način regulisati društvene i ekonomske odnose širom cele države u kojoj postoje prevelike razlike u nivou društvene i privredne razvijenosti – pa se oni, otuda, u mnogim delovima države doživljavaju kao „tuđi“, silom nametnuti i kontraproductivni, što objektivno vodi njihovom slabom sprovođenju, izvrđavanju i zaobilaženju.
5. Autonomna izvršna vlast u Vojvodini, sa vladom Vojvodine i pokrajinskom administracijom, potrebna je kao osnovni instrument političke autonomije Vojvodine, kako radi izvršenja republičkih zakona i propisa, tako i radi izvršavanja pokrajinskih zakona i propisa. Bez izvršne vlasti sa punim kapacitetom autonomija postaje nefunkcionalna, pa onda i suvišna, jer deluje kao simulovana, a i doista je i neproductivna. Zbog toga autonomna vlast mora imati direktnog uticaja na mehanizam državne prinude i kontrole na teritoriji Vojvodine.
6. Vojvodina ima dugo istorijsko iskustvo sa raznovrsnim oblicima finansijskog iskorišćavanja i iscrpljivanja, poreske pljačke i otimačine privatne i javne imovine, u režiji centara političke moći i državnog vrha – i prvenstveno zbog toga potrebna joj je fiskalna autonomija. Ljudi u Vojvodini spremni su da plaćaju fiskalne obaveze prema državi, ali traže da imaju neposredniji uticaj na

upotrebu državnih sredstava, kao što traže i pravo da se unutar autonomnih institucija dogovaraju o izvornim fiskalnim prihodima koji će isključivo zadovoljavati javne potrebe na tlu Vojvodine. Javni sektor u Vojvodini je bio, a po mnogo čemu i ostao, razvijeniji nego u većem delu drugih krajeva Srbije; standardi školstva, zdravstva, bezbednosti, penzionog osiguranja i socijalne sigurnosti su u Vojvodini tradicionalno evropski. Vojvodina je u vreme kada je imala realnu socijalističku autonomiju dokazala da ume domaćinski da posluje javnim fondovima. Sve to upućuje na potrebu da se takvi javni, autonomni fondovi uspostave u okrilju političke autonomije, jer je to u interesu građana Vojvodine. Pri tome, autonomija ne podrazumeva napuštanje principa solidarnosti u celoj državi, ali ta solidarnost mora biti zakonom uokvirena i ograničena i ne treba je mešati sa autonomnim pravom upravljanja javnim sredstvima u Vojvodini - i kada se deo tih sredstava na osnovu zakona odvađa za potrebe drugih krajeva.

7. Izvršna autonomna vlast, raspoložuci budžetom izglasanim u Skupštini Vojvodine, mora imati jasne nadležnosti i u domenu ekonomske politike, jer se jedan deo interesa privrede u Vojvodini ne može adekvatno zadovoljavati državnom ekonomskom politikom. To je naročito vidljivo u poljoprivredi, energetici, saobraćaju, građevinarstvu, spoljnoj trgovini i zaštiti prirodne okoline. Nefunkcionalno je, pa i štetno, da se pokrajinska izvršna vlast potpuno odvoji od državne ekonomske politike, jer ta državna ekonomska politika tada mora da „uprosečava“ svoje mere na mehanički način, a njeni ciljevi i metodi nailaze na otpor i stalno propitivanje na čiju štetu ili u čiju korist su uspostavljeni, pa se državna vlast najčešće krivi za ekonomsko zaostajanje ili čak nazadovanje. U vreme kada je Vojvodina imala socijalističku autonomiju, ona je privredno najbrže napredovala, dok je za vreme svakog centralističkog odlučivanja o ekonomskom sistemu i politici Vojvodina nazadovala, uprkos repektabilnim ekonomskim resursima.
8. Autonomna sudska vlast je u Vojvodini neophodna ne samo zbog istorijske tradicije, nego prevashodno zbog toga što su pravna sigurnost i ljudska bezbednost na najvišoj stepenici prioriteta među ljudima i kod naroda Vojvodine. U nekadašnjoj federalnoj Jugoslaviji, Vrhovni sud Vojvodine je bio jedna od najuglednijih sudskih institucija, a njegova sudska praksa preuzimana je od drugih vrhovnih sudova u federalnim jedinicama. Pokrajina sa dva miliona građana i državljana Srbije ima pravo na zaokruženi sistem sudova sa punom nadležnošću
9. Nauka i kultura su oblasti koje po samoj svojoj prirodi ne trpe monopolizaciju i državno ograničavanje. U tom smislu autonomna vlast ni sama ne treba da ima takav monopol na teritoriji Vojvodine, ali je logično da ima autonomno pravo da osniva, podstiče i pomaže one institucije na teritoriji Vojvodine koje se bave naučnim i kulturnim radom – pogotovu one koje su u službi očuvanja nacionalnog identiteta manjinskih nacionalnih zajednica.
10. Građani i narodi Vojvodine su i istorijski i nacionalno povezani sa ljudima i institucijama u okolnim državama i normalno je i prirodno da autonomija podrazumeva i pravo njenih institucija da na svaki način sarađuju sa institucijama u drugim zemljama, te da na taj način postanu deo sistema institucija koje kreiraju i sprovode spoljnu politiku države Srbije. Zapravo, to je i jedan od razloga za autonomiju Vojvodine, jer se niz spoljnopoličkih interesa Srbije na potpuniji način može ostvariti ako na njima rade pokrajinske institucije, kod nas i u drugim zemljama.

U Novom Sadu, 9. maja 2013.